

גיליון שבועי

אור יצחק

יו"ל ע"י מוסדות "אור יצחק" בעיה"ת בני ברק
בנשיאות מרן הראש"ל פאר הדור והדרו רבינו יצחק יוסף שליט"א
בראשות והכוונת רבי יניב עזיז שליט"א

פרשת תצוה

י"ד אדר תשפ"א

מה בגליון

זוהר על הפרשה | עם פירוש "מתוק מדבש"

מעדני המלך | מתורת רבן של ישראל מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל

משולחן הראשון לציון | שו"ת ממרן רבינו יצחק יוסף שליט"א

פרשה מאירה | מתוך דרשתו של הרב יניב עזיז שליט"א

סיפור לשבת | אליהו הנביא

המסר מפורים - הכרת הטוב

הודעות המערכת

המעוניינים לשלוח סיפור אישי אשר יש בו מוסר השכל, או השגחה פרטית ישלחו למערכת במייל, ובלי"נ נפרסם.

כ"כ המעוניינים, לשלוח מאמר למדור רב אורח, בהלכה או באגדה, או בהשקפה, כמובן בדרכו של מרן זיע"א ובנו ממשיך דרכו מרן הראש"ל שליט"א. יצרו קשר עם ההנהלה. ואח"כ ישלחו את המאמר למערכת במייל, זכות המערכת שמורה להחליט האם לפרסם וכיצד.

כמו כן ניתן לפרסם ספרי בקודש וכו'. לפרטים יצרו קשר עם ההנהלה וישלחו את התוכן למערכת במייל. הרוצים וחפצים להיות ממזכי הרבים ולקחת מדורים לזכותם, או להקדיש מדורים לע"נ וכדו'. יצרו קשר במערכת.

כל מטרתנו בחוברת היא לזיכוי הרבים בלבד ולהגדיל תורה ולהאדירה. ולהקים שכינתא מעפרא ולעילוי שכינת עוזנו לעשות רצון בוראינו, וכל העושים והמסייעים יזכו לכל הברכות. הערות והארות ניתן לשלוח מיל המערכת בלבד

**בברכת ויהי נועם ה' עלינו
המערכת**



**החברת יו"ל ב"ה ע"י
מוסדות התורה**

אור יצחק

**בנשיאות מרן הראש"ל רבינו יצחק יוסף שליט"א
בראשות הרב יניב עזיז שליט"א**

**כתובת בית המדרש: רחוב ז'יבוטנסקי 186 בני ברק
מיקום התפוצה הראשית: רחוב יחזקאל 5 בני ברק (קומה תת קרקעית)**

מייל: www050411@gmail.com

פלאפון: 0527149145



זוהר הקדוש - פרשת תצוה עם פירוש "מתוק מדבש"

האדם נברא בצורה עליונה ואבריו רומזים על הספירות הק'

כַּד בָּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נֶשׁ עֶבֶד לִיה בְּדִיוֹקְנָא עֲלָאָה כַּשְּׂבָרָא הַקְּבִ"ה אֶת הָאָדָם עֲשֵׂה אוֹתוֹ בְּצוּרָה עֲלִיוֹנָה שְׂאֲבָרֵי יִרְמְזוּ לְסַפִּירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, וְנִפְחָ בֵּיה נִשְׁמָתָא קִדְשָׁא דְכָלִּיל בְּתַלְתָּ וּנְפַח בּו נִשְׁמָה קְדוּשָׁה הַכְּלוּלָה בְּשֶׁלֶשׁ בַּחֲנִינוֹת, כְּמָה דְאֹקִימָנָא דְאִית בֵּיה נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה כְּמוֹ שֶׁהֶעֱמַדְנוּ שֵׁשׁ בְּאָדָם נֶפֶשׁ רוּחַ נִשְׁמָה, וְעִילָא מְפֻלָּא נִשְׁמָה דְאִיהִי חִילָא עֲלָאָה וְלַמְעַלָּה מִכָּל אֱלוֹ הִיא הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא כַּח עֲלִיוֹן, לְמַנְדַּע וְלְמַטָּר פְּקוּדוֹי דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַעַת וְלִשְׁמוֹר עַל יְדֵה מִצּוֹת הַקְּבִ"ה, וְאִי הָהִיא נִשְׁמָתָא קִדְשָׁא אֲעִיל לָהּ בְּפּוֹלְחָנָא אַחְרָא וְאִם אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה מִכְּנִיסָה בַעֲבוּדָה אַחֲרַת שֶׁהִיא עִ"ז, הָאִי אִיהוּ מְסֻאִיב לָהּ זֶהוּ מִטְמֵא אוֹתָהּ, וְנִפְיִק מְפּוֹלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּה וְיוֹצֵא מִעֲבוּדַת קוֹנוֹ לַגְּמָרִי, בְּגִין דְתַלְתָּ חִילָין אֲלִין פְּלָהוּ חַד לְפִי שְׂגִי כַחוֹת אֱלוֹ הֵם כּוֹלֵם כַּח אֶחָד, כִּי נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה מְשֻׁתְּפִי בְּחַדָּא וְהוּוּ חַד הַנְר"ן מִשְׁתַּתְּפִים יַחַד וְנַעֲשִׂים בַּחֲנִינָה אַחַת בְּאָדָם, כִּי פּוֹעֲלִים כָּל פְּעוּלוֹת הַגּוֹף יַחַד, לְכֵן כַּשְּׂאָדָם פּוֹגֵם אֶת הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה בַעֲבוּדָה זָרָה, הִרִי הוּא מִטְמֵא אֶת כָּל גִּי חֲלָקֵי הַנְר"ן, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא יוֹצֵא מִעֲבוּדַת קוֹנוֹ לַגְּמָרִי, וְכִלְכָּא בְּגִוּוֹנָא דְרָזָא עֲלָאָה וְהַכֵּל הוּא כַעֲיֵן סוּד הָעֲלִיוֹן. (דף קפב ע"א, וּבִבְיָאוּרֵינוּ כַרְךָ ח עמ' לה-לו)

השולט על עצמו בשעת כעסו נקרא אדם השלם

אִי חֲזִינָן לְהָאִי בְּרִי נֶשׁ דְהוּוּ בֵּיה אֲלִין דְרָגִין כְּלָהוּ אִם רואִים לְאָדָם שֵׁשׁ בּו כָּל אֱלוֹ הַמְּדַרְגּוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ רוּחַ נִשְׁמָה, כִּי הוּא לוֹמֵד תּוֹרָה וְעוֹסֵק בַּעֲבוּדַת הַבּוֹרָא וּבִמִּצּוֹת מַעֲשִׂוֹת שֶׁהֵם הַסִּימָנִים שֵׁשׁ לְאָדָם זֶה הַנְר"ן, בֵּין כַּד וּבֵין כַּד עַד לָא קִימָא בְּקִיּוּמִיהָ לְמַנְדַּע מֵאֵן אִיהוּ עַד שֶׁלֹּא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ וּמַהוֹתוֹ לְדַעַת מִי הוּא, אִם הַנְר"ן הֵם קְבוּעִים בּו לְטוֹבָה אִם לָא, בְּמֵאִי אֲתִיְדַע לְקַרְבָּא בְּרִי נֶשׁ בְּהִדְיָה, אוֹ לְאַתְמָנְעָא מִיָּה בְּמָה יִתּוּדַע וְיִתְבַרַר לְאָדָם אִם טוֹב לְהִתְקַרֵּב וְלְהִתְחַבֵּר אֵלָיו, אוֹ יוֹתֵר טוֹב לְהִמָּנַע מִמֶּנּוּ, וְאִם בְּרוּגְזִיָּה מְמַשׁ יָדַע לִיה בְּרִי נֶשׁ וְיִשְׁתַּמּוּדַע מֵאֵן אִיהוּ עַל יְדֵי כַעֲסוֹ מִמַּשׁ יָדַע הָאָדָם וְיִכִּיר אוֹתוֹ מִי הוּא (כְּמַחֲז"ל בְּמִס' עִירוּבִין דף סה רע"ב, בְּשֶׁלֶשׁ דְּבָרִים הָאָדָם נִיכָר, וְאֶחָד מֵהֶם בְּכַעֲסוֹ), וּמִפְרֵשׁ אִי הָהִיא נִשְׁמָתָא קִדְשָׁא נָטַר בְּשִׁעְתָּא דְרוּגְזוֹי אִם הוּא שׁוֹמֵר אֶת הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה בְּשַׁעַת כַּעֲסוֹ, דְלָא יַעֲקֹר לָהּ מֵאַתְרָהָא בְּגִין לְמִשְׁרֵי תְּחוּמָתָהּ הָהִיא אֵל זָר שֶׁלֹּא יַעֲקֹר אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ שְׂאֵז בָּא לְשֵׁרוֹת תְּחוּמָתָהּ אֵל זָר, דָּא אִיהוּ בְּרִי נֶשׁ פְּדָקָא יְאוּת זֶהוּ אָדָם כְּרָאוּי, דָּא אִיהוּ עֲבָדָא דְמֵאֲרִיָּה זֶהוּ עֲבָדוֹ שֶׁל הַקְּבִ"ה, דָּא אִיהוּ גְבַר שְׁלֵמִים זֶהוּ אָדָם הַשְּׁלֵם, כִּי הֵגֵם שְׂמֵתוֹרֵר לְפַעֲמִים לְכַעֲסוֹ כַּדְרָךְ רוּב בְּנֵי אָדָם, אֲבָל אִין כַּעֲסוֹ גּוֹרֵם לוֹ שִׁיּוּצִיא מִפִּי דְבָרִים מְגוּנִים, אוֹ לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים רַעִים כְּגוֹן לְקַרְוֵעַ כָּלִים בַּחֲמַתּוֹ שֶׁנִּחְשַׁב לְעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה חִ"ו, אֲלֵא הוּא יִכּוֹל לְשַׁלּוֹט עַל מַדּוּתוֹ גַּם בְּשַׁעַת כַּעֲסוֹ, וּמַעֲלִימוֹ וּמִסְתִּירוֹ וְכוּבְשׁוֹ בְּתוֹכּוֹ, לְכֵן הוּא נִקְרָא אָדָם הַשְּׁלֵם.

וְאִי הָהוּא בְּרִי נֶשׁ לָא נְטִיר לָהּ וְאִם זֶה הָאָדָם לֹא שָׁמַר אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּשַׁעַת כַּעֲסוֹ, אֲלֵא עֲשֵׂה דְבָרִים מְגוּנִים וְאִיהוּ יַעֲקֹר קְדוּשָׁתָהּ דָּא עֲלָאָה מֵאַתְרָהָּ הוּא עֲקָר אֶת קְדוּשָׁה זוֹ הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל נִשְׁמָתוֹ מִמְּקוֹמָהּ, וְגַרְם לְמִשְׁרֵי בְּאַתְרָהָּ סְטָרָא אַחְרָא לְהַשְׁכִּין בְּמִקּוֹמָהּ אֶת הַסְטָרָא אַחְרָא, וְדָאִי דָּא

אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּמָרִיד בְּמַאֲרִיהּ וּדְאִי זְהוּ אַדְמַס שְׁמַרְדּ בְּקוֹנֵי, וְאַסִּיר לְקַרְבָּא בְּהַדִּיחָא וּלְאַתְחַבְרָא עֲמִיחָא וְאַסוּר לְהַתְקַרְבַּ אֲלֵיוּ וּלְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ, כִּי אֲפִילוּ שְׂכַבְר נַח זַעְפּוּ שׁוּב אִין הַנְּשַׁמָּה חוּזְרַת אֲלֵיוּ, אֲלֵא גּוֹפּוּ נִשְׂאָר רִיק מִקְדוּשָׁה וּבִאָה רּוּחַ הַטּוֹמָאָה בְּמִקּוּמָהּ, וְדָא אִיהוּ וְזֵהוּ אַדְמַס שַׁעֲלֵיו נֹאמַר טוֹרְף נִפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ פִירוּשׁוֹ אִיהוּ טָרִיף וְעַקֵּר נִפְשִׁיהּ בְּגִין רוּגְזִיחָא הוּא טָרִף וְעַקֵּר נִפְשׁוֹ מִחַמַּת כַּעֲסוֹ, וְאַשְׁרֵי בְּגִיחָא אֵל זֶר וְהַשְׁכִּין בְּקַרְבּוֹ אֵל זֶר.

וְעַל דָּא כְּתִיב וְעַל זֶה כָּתוּב חֲדָלוּ לְכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאַפּוֹ פִירוּשׁ דְּהִיא נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא טָרִיף לָהּ וְסָאִיב לָהּ בְּגִין אַפּוֹ שֶׁאֵת הַנְּשַׁמָּה הַקְּדוּשָׁה טָרִף אוֹתָהּ וְטִימָא אוֹתָהּ מִחַמַּת כַּעֲסוֹ, כִּי אַחַר שִׁיצָאָה הַנְּשַׁמָּה מִמֶּנּוּ אִין לָהּ מִנּוּחָה כִּי אִין לָהּ גּוֹף לִשְׁכּוֹן בְּתוֹכּוֹ, לְכֹן נִדְבַקְתָּ בָּהּ הַקְּלִיפָה וְנִטְמָאתָ, זֶהוּ שְׂכַתּוּב אֲשֶׁר נִשְׁמָה אַחֲלָף בְּאַפּוֹ אֲשֶׁר אוֹתָהּ הַנְּשַׁמָּה שֶׁהִיתָה לוֹ הַחֲלִיפָה בְּרוּחַ טוֹמָאָה עַל יְדֵי אַפּוֹ.

כִּי "בְּמָה" נִחְשָׁב הוּא קָרִי בְּמָה בְּקַמִּי, כְּלוּמַר עֲבוּדָה זָרָה אֲתַחֲשִׁיב הֵהוּא בַר נֶשׁ כְּבָמָה שְׁעוּבָדִים עֲלֵיהּ עֲבוּדָה זָרָה נִחְשָׁב אַדְמַס זֶה, וּמֵאֵן דְּאַתְחַבְרָא עֲמִיחָא וּמֵאֵן דְּאַשְׁתַּעֲי בְּהַדִּיחָא וּמִי שְׂמַתְחַבֵּר עִמּוֹ וּמִי שְׂמַדְבֵּר עִמּוֹ, כְּמֵאֵן דְּאַתְחַבְרָא בְּעֲבוּדָה זָרָה מִפְּשֵׁי נִחְשָׁב לוֹ כְּאִילוּ נִתְחַבֵּר מִמֶּשׁ בְּעֲבוּדָה זָרָה, מֵאִי טַעְמָא מַהוּ הַטַּעַם בְּגִין דְּעֲבוּדָה זָרָה מִפְּשֵׁי אֲשֶׁרֵי בְּגִיחָא לְפִי שְׁעוּבָדָה זָרָה מִמֶּשׁ שׁוֹכֵן בְּקַרְבּוֹ, וְלֹא עוֹד אֵלָּא דְּעַקֵּר קְדוּשָׁה עֲלָאָה מֵאַתְרֵיהּ וְלֹא עוֹד אֲלֵא שַׁעֲלֵי יְדֵי כַּעֲסוֹ עַקֵּר אֵת הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ מִמִּקּוּמָהּ, וְאַשְׁרֵי בְּאַתְרֵיהּ עֲבוּדָה זָרָה אֵל זֶר וְהַשְׁכִּין בְּמִקּוּמָהּ אֵת הָעֲבוּדָה זָרָה שֶׁהִיא אֵל זֶר, וְאִמַר מַה אֵל זֶר כְּתִיב בֵּיחָא מַה אֵל זֶר כָּתוּב בּוֹ אֵל תִּפְנּוּ אֵל הָאֱלִילִים שֶׁאֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל עַל עֲבוּדָה זָרָה, כְּגִוּוֹנָא דָּא אֲסִיר לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַנְפוּי כַּעֲזִין זֶה אֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּפִנּוּי שֶׁל הַכּוֹעֵס. (דף קפב ע"א-ע"ב, וּבְבִיאוּרֵינוּ כַּרְךְ ח עמ' לו-לח)

הַרְתִּיחָה בְּלִימוּד הַתּוֹרָה גּוֹרְמִים לְרַחֲמִים וְנַחַת רּוּחַ

רוּגְזָא דְּרַבְּנָן טַב אִיהוּ לְכָל סְטָרִין הַכַּעֲס שֶׁל תְּלַמִּידֵי חַכְמִים הוּא טוֹב מִכָּל הָאוֹפְנִים, וְאִינוּ מַצֵּד הַתְּעוֹרְרוֹת הַסְטֵרָא אַחֲרָא חִיּוּ, דְּהָא תְּנִינָן כִּי הָרִי לְמַדְנּוּ (בְּמַס' תַּעֲנִית דף ד ע"א), דְּאִוְרִיחָא אֲשֶׁר אִיהִי שֶׁהַתּוֹרָה הִיא אֵשׁ, וְאִוְרִיחָא קָא מְרַתְחָא לִיחָא וְהַתּוֹרָה שֶׁהַתְּלַמִּיד חָכֵם לוֹמֵד מִרְתִּיחָה אוֹתוֹ דְּכְתִיב הֲלֹא כֹה דְּבָרֵי כְּאֵשׁ נֹאֵם ה'.

וּמִפְּרַשׁ כִּי יֵשׁ רוּגְזָא דְּרַבְּנָן בְּמַלְי דְּאִוְרִיחָא כַּעֲס שֶׁל תְּלַמִּידֵי חַכְמִים בְּדַבְרֵי תּוֹרָה עַל יְדֵי אֵשׁ הַתּוֹרָה, וְכֹן יֵשׁ רוּגְזָא דְּרַבְּנָן לְמִיחָב יְקָרָא לְאִוְרִיחָא כַּעֲס שֶׁל תְּלַמִּידֵי חַכְמִים לְתַת כְּבוֹד לְתוֹרָה, כְּמוֹ חַכְמִים הַקְּדָמוֹנִים שֶׁהָיוּ מוֹחִים עַל כְּבוֹד עֲצָמָם וְנוֹחִים לְכַעֲס עַל מִי שֶׁיַּעֲבֹר עַל דְּבָרֵיהֶם, כִּי לְכַבּוֹד הַתּוֹרָה הָיוּ מְכוּוֹנִים, וְכָלֵא לְפּוֹלְחָנָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָנִי וְהַכֵּל הִיא לְעֲבוּדַת הַקְּבִ"ה, כְּדִי שְׂלֵא יִרְגִילוּ לְהַקְּל רֹאשׁ נֶגַד הַתּוֹרָה, לְכַךְ נִפְּאֵר כִּי יְהוּ"ה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אוֹכְלָה הוּא אֵ"ל קָנָא לְהוֹרוֹת כִּי כְּמוֹ שֶׁהַקְּבִ"ה נִקְרָא לְפַעֲמִים אֵ"ל קָנָא כְּשֶׁמֵּבִיא יִסּוּרִין לְבְנֵי הָעוֹלָם כְּדִי שִׁיחֲזְרוּ בְּתִשׁוּבָה, וְזֶה בְּאִמַּת אֵינוּ דִין אֲלֵא רַחֲמִים, כְּמוֹ כֵּן הַחַכְמִים הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי קוֹנֵם לְפַעֲמִים מִתְּעוֹרְרִים לְכַעֲס מִחַמַּת קְנָאת ה' וְתוֹרָתוֹ, וְעַכְ"ז אֵינֶם גּוֹרְמִים כַּעֲס לְעוֹלָם אֲלֵא רַחֲמִים וְנַחַת רּוּחַ.

אַבְל אֵי בְּמַלְי אַחֲרָנִין אֲבַל אִם כַּעֲסָם שֶׁל ת"ח הוּא בְּדַבְרִים אַחֲרִים אֲפִילוּ שֶׁאֵינֶם כְּנֹגַד הַתּוֹרָה, עַכְ"ז לָאוּ פּוֹלְחָנָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָאֵי אִין זֶה עֲבוּדַת הַקְּבִ"ה וְרִצּוֹנוֹ, בְּגִין דְּבְּכָל חֲטָאִים דְּקָא עֲבִיד בַּר נֶשׁ לָאוּ אִיהוּ עֲבוּדָה זָרָה מִפְּשֵׁי כְּהָאֵי לְפִי שְׂבַכְל הַחֲטָאִים שֶׁעוֹשֶׂה הָאָדָם לֹא נַעֲשֶׂה הוּא עֲצָמוֹ עֲבוּדָה זָרָה מִמֶּשׁ כְּמוֹ עַל יְדֵי חֲטָא הַכַּעֲס, לְכֹן חֲטָא הַכַּעֲס חֲמוּר יוֹתֵר מִכָּל הַחֲטָאִים, וְאַסִּיר לְקַרְבָּא בְּהַדִּיחָא דְּהָאֵי וְאַסוּר לְהַתְקַרְבַּ אֵל אַדְמַס זֶה אֲפִילוּ אִם נִרְאָה שֶׁהוּא אַדְמַס הַשְּׁלֵם. (דף קפב ע"ב, וּבְבִיאוּרֵינוּ כַּרְךְ ח עמ' לח-לט)

ע"י הכעס עוקר הקדושה מנפשו

אִי תִימָא הָא לְשַׁעֲתָא הָוָה דְּעֵבֵר וְהִדָּר אֶהְדָּר אִם תֵּאמֵר הָרִי רַק לְפִי שַׁעָה עֵבֵרָה וְנִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ נִשְׁמַתּוּ וְאֲחִי"כ חֲזַרְהָ אֵלָיו כִּי וְדָאִי עֵשָׂה תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁאִמְרוּ חֲזִ"ל (בְּמַס' בְּרֵכּוֹת דָּף י"ט ע"א) אִם רֵאִיתָ תַלְמִיד חָכֵם שֶׁעֵבֵר עֲבִירָה בְּלִילָה אֶל תִּהְרַהֵר אַחֲרָיו בַּיּוֹם, כִּי וְדָאִי עֵשָׂה תְּשׁוּבָה, כֹּל שֶׁכֵּן עֲבִירָה זֶה שֶׁהוּא קֹלָה לְשׁוּב מִמֶּנָּה כִּי כָּבֵד נַח כַּעֲסוֹ, אִם כֵּן לְמָה אֲסוּר לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, וְאִמְרוּ לָאוּ הֲכִי אֵין הַדְּבָר כֵּךְ, כִּי אֲפִילוֹ שִׁיחִיה נֹחַ לְרִצּוֹת אֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ, דְּכִיּוֹן דְּאֶעְקֹר קְדוּשָׁה דְּנִפְשִׁיהָ מִיָּנִיהָ וּמֵאֲתָרֶיהָ שְׁכִיּוֹן שַׁעֲקָר קְדוּשַׁת נַפְשׁוֹ מִמֶּנּוּ וּמִמְקוֹמָהּ, וְהָהוּא אֶל זֶר מְקַפָּח הָהוּא אֶתְרָה וְזֶה הָאֵל זֶר מְקַפָּח וְעוֹשֵׂק מְקוֹם הָהוּא, אֶתְתַּקֵּף בֵּינָהּ וְלֹא שְׂבִיק לֵיהּ הָרִי הוּא מְחֻזֵּק בּוֹ וְאֵינוֹ מֵנִיחַ אוֹתוֹ, בְּרַב פְּדֵי אֲתֵדְכִי בְּרַב נֶשׁ מְכַל וְכֹל וְעֹקֵר לֵיהּ לְעֵלְמִין מְלַבֵּד אִם נִטְהַר זֶה הָאָדָם מְכַל וְכֹל מִמֵּדַת הַכַּעַס וְעוֹקֵר אֶת הָאֵל זֶר מְקַרְבּוֹ לְעוֹלָם, עַל יְדֵי שִׁיקְבַל עֲלָיו שֶׁלֹּא יִכְעוֹס עוֹד, וְלִבְתֵּר אֶשְׁתַּדֵּל לְאַתְקֵדְשָׁא וְלֵאמֹר שְׂכָא קְדוּשָׁה עֲלֵיהּ וְאֲחִי"כ הוּא מִשְׁתַּדֵּל לְהִתְקַדֵּשׁ וְלֵהֲמַשִּׁיךְ עֲלָיו קְדוּשָׁה, כְּדִין וְלֵאמֹר דְּיִתְקַדֵּשׁ אִזְ הַלּוּאִי שִׁיתְקַדֵּשׁ, כִּי לְעוֹלָם לֹא יוּכַל לְהַשִּׁיב נִשְׁמַתּוֹ אֵלָיו בְּשִׁלְמוֹת כְּמוֹ שֶׁהִיתָה טָרִם שְׁפָרְחָה מִמֶּנּוּ [וְכוּ'].

אֶמְרָ לֵיהּ רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה [וְכוּ'], כְּפָמָה מְסַאֲבִין אֵינוֹן דְּמִתְדַּכְּפָן כְּמָה בְּנֵי אָדָם טְמֵאִים יֵשׁ שְׁנִטְהָרוּ מֵעוֹנוֹתָם לְגַמְרֵי עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה וְנִשְׁמַתָּם חֲזַרְהָ אֵלֵיהֶם, אֶמְרָ לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה שְׂאֵנִי מְסַאֲבוּ אַחְרָא שׁוֹנָה הוּא אִם נִטְמָא עַל יְדֵי חֲטָא אַחַר, דְּלֹא יָכִיל לְמַעְבַּד יִתְיַר שְׁאֵין אוֹתָהּ הַטּוֹמָאָה יִכּוּלָה לְקַלְקֵל יוֹתֵר מְדִי, אֶבְל דָּא שְׁנִינְיָא מְכַלָּא אֲבַל חֲטָא הַכַּעַס מְשׁוֹנָה מְכַל הַחֲטָאִים, דְּכָל גּוֹפָא סְאִיב מְגוֹ וּמְבַר שְׁכַל גּוֹפּוֹ נִטְמָא מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ, וְנִפְשָׁא וְכֹלָא מְסַאֲבִיב וּנְפִשׁוֹ וְכֹל כּוֹלוֹ נִטְמָא, וְיִשְׁאָר מְסַאֲבוּ דְּעֵלְמָא לָאוּ אֵיהּ אֶלָּא גּוֹפָא לְבַר בְּלַחוּדוּי אֲבַל שְׁאֵר טּוֹמָאוֹת שְׁבַע עוֹלָם, דֵּהֵיִינוּ אָדָם שְׁנִטְמָא עַל יְדֵי שְׁאֵר עֲבִירוֹת, לֹא נִטְמָא אֶלָּא גּוֹפּוֹ מִבְּחוּץ בְּלַבֵּד, כִּי כְּשֶׁעוֹלָה עַל לְבוֹ לְחֲטוֹא מִיַּד נִשְׁמַתּוֹ בּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ, נִמְצָא שְׁאֵין הַטּוֹמָאָה שׁוֹרָה רַק עַל גּוֹפּוֹ, לְכֵן כְּשִׁיתְעוֹרֵר לְחֲזוֹר בְּתְּשׁוּבָה תְּחִזוֹר נִשְׁמַתּוֹ אֵלָיו בְּטַהֲרָה. (דָּף קַפ"ב ע"ב, וּבְבִיאוֹרֵינוּ כִּרְךָ ח ע"מ' לט-מא)

מעדני המלך

מתוך שיעוריו של רבן של ישראל מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

נערך ונכתב ע"י הרה"ג ר' אליהו כהן שליט"א

בשמים דנים את ההורים על מעשי ילדיהם

מידי שנה ביום הפטירה מביאים את הנשמה לתת דין וחשבון, אם השאיר אחריו ילדים עוסקים בתורה, ויש לו יד בדבר זה, מעלים אותו ממדרגה למדרגה.

לכן אומרים קדיש באותו שבוע, ועושים אשכבה בספר תורה שיעלה מחיל אל חיל בזכות בניו. מה שאין כן אם חלילה השאיר בנים רשעים, אינם שומרים שבת וכשרות, וידו היתה במעל הזה שלא נתן להם חינוך כפי שהתורה מחייבת, אלא זרק אותם בבית ספר חילוני 'ויצא העגל הזה', 'שורש פורה ראש ולענה', אזי הקולר תלוי בראשו והאשמה מוטלת עליו.

כמה אנו צועקים וזועקים למען ה' תרשמו את ילדיכם במקומות טובים שהם בית היוצר של אומתנו, כך לפחות יצא ממנו יהודי ירא שמים, כמו הנכנס לחנות של בשם שיוצא עם ריח טוב, כך גם הנכנס לישיבה יצא ירא שמים אפילו אם אינו מוכשר ואפילו אם הוא קצת בטלן יקלוט ריח טוב, רוח טהרה של קדושת התורה ויראת שמים.

אך אם שם אותו במקום חילוני והתקלקל, בשמים יענישו את אביו! לא יוכל לומר 'זיכיתי את לבבי וארחץ בנקיון כפי', בשמים אין משוא פנים ולא מקח שוחד, אפילו אם הוא מלא מצוות כרימון לא ישאו לו פנים, אלא יקבל את ענשו שכך יצאו בניו, והיה לו לדאוג להם ליתנם בישיבות.

ומידי שנה אם בניו ממשיכים באותה דרך קלוקלת, מורידים אותו מטה מטה לשאול תחתית. ולכן אם יש לבנים קצת רגש של כבוד לאביהם, 'מכבדו בחייו מכבדו במותו' (קידושין לא:), יעשו באותו יום תענית, ישוּבו בתשובה, ואין לך דבר העומד בפני התשובה. התענית מחלישה את האדם, 'לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה'. אך כשאוכל ושבע, 'ואכלת ושבעת ורם לבבך', האכילה גורמת שירום לבבו, וכשהוא בעינוי הוא יותר קרוב לשוב בתשובה.

זה שכתוב בסימן תכט שאם חל יום פקודת הוריו בחדש ניסן, לדעת מרן מותר להתענות באותו יום, וכך יתעסק יותר במצוות ומעשים טובים ומתן צדקה.

ואם יכולים בערב הפטירה להתאסף בקבוצת תלמידי חכמים לעסוק בתורה, זהו דבר גדול, 'וכל אשר בכחך לעשות עשה'.

וממילא גם הנפטר לא ישאר חייב, אם יעשה לו נחת רוח - גם הנפטר ישיב לו, אם תהיה עליו גזירה חלילה עוני או מחלה, יעמוד בפרץ לפני הקב"ה וילמד סנגוריא, זהו יחסי גומלין בין המתים והחיים, כמו שאמרו בזוהר הקדוש אלמלי תפילת המתים על החיים לא יכול העולם להתקיים אפילו חצי שעה, לכן נמשלו ישראל לגפן שחייבת להישען על מקלות מתים ללא רוח, לומר לך שכשם שהגפן נשענת על עץ מת, כך החיים נשענים על המתים (שמות רבה פמ"ד פ"א), בפרט כשעושים להם נחת רוח מדה כנגד מדה לא בטלה.

לכן כל אחד יתאמץ לעשות להם נחת רוח כפי יכולתו.

כתב רבינו יוסף חיים בספרו "סוד ישרים" (ראה להלן), אפילו מי שחי מאה שנה אחר פטירת אביו, יעשה ביום פקודת השנה את סדר הלימוד והצדקות ואזכרת הנשמות, כי המת הולך מחיל אל חיל, ואין

סוף למדרגות בעולם העליון. כמו שאמרו רז"ל (ב"ב עה.) כל צדיק נכזה מחופתו של חברו, רואה הצדיק הנה חברי שלמדנו יחד, איזה כבוד עושים לו ומה עושים לי, הוא נכזה מחופתו, כל אחד לפי האמצעים שלו ולימוד התורה שלו, אם למד מתוך עוני ודוחק וסיגופים שכרו שבעתיים ממי שלמד מתוך עושר, לכן הנפטר מצטער שם ואומר הלואי שהייתי עני בעולם הזה. על כל פנים אנו כאן בעולם הזה, כל אחד יעשה כפי מה שביכולתו לעשות.

אמירת הקדיש - הכרת הטוב להורים

רבנו האר"י כותב, שכל קדיש מעלה את ההורים ממדרגה למדרגה, כמו שאמרו בגמרא (ברכות סד.), תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר 'ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון'.

לכן כשאדם אומר קדיש ידע שזה שכרם של ההורים, לא בתורת חינם ולא חסד, אלא בדין. התורה שאנו לומדים לעילוי נשמתם, זוהי חובתנו כלפיהם, ובודאי בשמים נותנים להם שכרם על שלקחו מפיהם ונתנו לילדיהם שילמדו תורה. רבינו יוסף חיים ברב פעלים נשאל, אודות האזכרה והלימוד שרגילים לעשות ביום השנה לעילוי נשמת ההורים, כמה שנים צריך לעשות את הלימוד הזה? והשיב, אפילו אם הבנים יחיו מאה שנה צריכים לעשות את האזכרה הזאת, מפני שאין לתאר את השכר שמגיע להורים, הם גידלו אותנו לתורה וחסכו מלחמם, לכן מגיע להם הכל, צריך לעשות להם אזכרה, לומר דברי תורה לעילוי נשמתם. האדם לא יהיה כפוי טובה, חובה לנהוג במדת הכרת הטוב, מי שעשה טוב צריך להשיב לו כגמולו.

ידי נשים רחמניות בישלו ילדיהן

פעמים האמא היא זו שמקלקלת את ילדיה מתוך רחמנותה המיותרת עליהם, האב רוצה לשלוח אותם לישיבות והיא מרחמת עליהם, אינני יכולה להיפרד ממנו, עושה איכה ותשעה באב, וגם האב נסוג ולא שולח את הילד, 'ידי נשים רחמניות בישלו ילדיהן'. גם אותה יענישו בשמים! לכן מה טוב ומה נעים לשוב בתשובה באותו יום של פטירת ההורים. בזוהר הקדוש אמרו, אדם שזכה והשאיר בנים שמחדשים חידושי תורה, מלאכי השרת מכריזים עליו ברקיע יום יום: הבו יקר לדיוקנא דמלכא - תנו כבוד לצלם אלקים, לאדם זה שהשאיר בנים יקרים שומרי תורה ומצוות. מעלים אותו יום יום מחיל אל חיל, כל שכן ביום פטירתו. מה יכול אדם לצפות בעולם הבא, הלא 'במתים חופשי', אלא אם השאיר בנים ותלמידים זרע ברכ' ה', חיבר חיבורים ודברי תורה, זכה וזיכה את הרבים, ממשיכים לעמול בתורתו, בשמים זוכה לכבוד גדול. ולהיפך, אם יסד קולנוע, מורידיים אותו יום יום לגיהנם, אם יש שם חילולי שבת פריצות וכדומה מענישים אותו ונותן דין וחשבון כמה קלקול נגרם, ודבר זה רק הקב"ה יכול לדעת כמה קלקול נעשה על ידו.

משולחנו של הראשון לציון

תשובות בהלכה ממרן פאר הדור רבינו יצחק יוסף שליט"א

בס"ד, י"א שבט תשפ"א, 2-683/פ"א

לכבוד היקר והנעלה, שוקד באהלה של תורה, כש"ת הרב אברהם אוהבט נר"ו

שלום רב,

לשאלתו אדם שאוכל או שותה משקים שאינם ערבים לו, ואוכל או שותה לרפואה או מצד סגולתם, או מצוותם, וכגון מי ששותה קפה שאינו ערב לו, ושותה ע"מ להתעורר, ואין לו מזה שום הנאה, ומכיון שרוצה לשתות מהר מוסיף לו מים קרים, וכן מי ששותה בפורים יין, ואינו אוהב את היין, ושותה ע"מ לקיים את המצוה בפורים, או ששותה משקאות חריפים ואינו נהנה ושותה בשביל השפעתם, האם יברך עליהם.

כתב מרן הש"ע (סי' ר"ד סעיף ח') כל האוכלים והמשקים שאדם אוכל ושותה לרפואה אם טעמם טוב והחייך נהנה מהם, מברך עליהם תחלה וסוף. ע"כ. הרי דכל שיש הנאה מועטת, מברך.

ומקור הדברים בגמ' (ברכות מ"ד:), מי ששותה מים משום דחנקתיה אומצא, אינו מברך על המים, וכתבו התוס' שם שדוקא מים שאין לו הנאה מהם כי אם כשרוצה לשתות לצמאו, אבל שאר משקים שהגוף נהנה מהן בכל ענין מברך, ואפי' חנקתיה אומצא, ואע"ג דלרפואה אתי בעי לברוכי, וכ"כ הרא"ש והמרדכי שם, ובב"י (סי' ר"ד) הביא דברי רבינו ירוחם שאם שותה לרפואה לא יברך, ותמה עליו שהרי בגמ' אמרו להדיא שאף שמתכוין לרפואה, אי אית ליה הנאה מברך, ובדרישה שם כתב לפרש דברי רבינו ירוחם דאיירי בשותה משקים לרפואה ואין לו הנאה מהם ע"ש, ודייקא נמי לשון ר"י שכתב זה הכלל כל מידי דלרפואה לא יברך עליו כדאמרינן האי מאן דחנקתיה אומצא וכו', ומהא דמדמה להא דחנקתיה אומצא דמשמע דאיירי דלית ליה הנאה מיניה, ועיין במשנה ברורה (סע"ק מ"ג) שאם טעמם טוב אע"פ שאינו תאב להם ואינו אוכלם אלא מחמת אונס חליו יברך, כיון שעכ"פ החייך נהנה, ולאפוקי שאם הם רעים שאין לו הנאה מזה אע"פ שמתרפא אינו מברך כלל, ועיין בספר ילקוט יוסף (סי' כ"ד סעיף י') בהערה שכתב אאמו"ר שאם גומע ביצה חיה ונפשו נגעלת ממנה אין לו לברך עליה כלל, וכמ"ש הגר"ש קלוגר בספר החיים, והגאון

מהרש"ם בתשובה, וע' בילקו"י שם (בסעיף ט"ז) בהערה שביצה חיה שאני שאין לביצה דין אוכל כלל שאינה נאכלת חיה אלא בדוחק גדול, וע"ש עוד.

ונראה שאם אוכל מאכל או שותה משקה כגון יין, שהוא ממש תיעוב בשבילו, לא יברך, אך אם אינם טובים ולא רעים לגמרי, עיין בכף החיים (אות מ"ח) יש מי שאומר שלעולם מברך עליהם שהכל (ר"ז) ואם רוב בני אדם נהנים מזה, והוא מן המיעוט שלא נהנה, ומ"מ אינו תיעוב עבורו, בטלה דעתו ויברך כשאר כל אדם.

ועיין בספר ילקוט יוסף הלכות פסח ח"ג (סי' תע"ב-ת"פ סעיף נ"ג) איך מהני קידוש על היין למי שאינו אוהב טעם היין כלל ע"ש.

ומה ששאל מי שבירך בביתו על מאכל או משקה ואח"כ אוכל מאכל או משקה אחר ולא היתה דעתו בשעת הברכה, הנה בספר ילקוט יוסף ברכות בהוספות ומילואים (סי' ר"ו סעיף ב') מבואר שהאוכל פירות לכתחלה נכון לכוין בדעתו בעת הברכה על כל הפירות שיביאו לפניו אחר כך או שיקח בעצמו. אפי' מינים אחרים שברכתם שוה, ואם בירך בסתם על פירות והביאו לו יותר מאותו המין, או מפרי אחר שברכתו ג"כ בורא פרי עץ, אף שלא היה בדעתו מתחלה על מה שהביאו לו לאחר מכן לא יברך עליהם, ונראה שגם אם הביאו לו פירות מאותו המין שהם יותר יפים אמרינן סב"ל ולא יברך עליהם כדעת הא"ר, וכמ"ש הביאור הלכה סי' רי"א סעיף ה', ואפי' אם

בירך על מין א' והביאו לפניו אח"כ ממין אחר שברכתו שווה לברכת הראשון, כגון שהיה אוכל מפרי א' שברכתו העץ, אינו מברך על המין השני, ואפי' במאכל ומשקה שברכתם שווה כגון שהיה אוכל דגים, והביאו לפניו שכר אינו מברך על המשקה, וה"ה אם היה שותה שכר והביאו לפניו דגים אינו מברך על הדגים. אבל אם השני חשוב יותר מן הראשון וכגון מה ששאלת אם בירך על מים ואח"כ הביאו לו קולה שיותר חביב עליו, או שבירך על קורסון ואח"כ הביאו לו בורקס, שיותר חביב עליו, החוזר לברך על המין השני לא הפסיד, ואם כיון בדעתו כשבירך על הראשון לפטור גם את השני אינו חוזר ומברך על השני. ואם עשה תנאי שפוטר כל מה שיביאו לפניו אינו חוזר ומברך. וע' בספר הליכות עולם ח"ב (עמ' פ"ז). אך אם היה בדעתו שלא לאכול יותר ונמלך לאכול, צריך לברך שוב על המין השני, ובסתמא שנמצא בבית ולא חשב כלום היות ודרך בני אדם הנמצאים בבית לשוב לאכול ולכן לא יברך, ובאורח אפי' אם חשב בדעתו שלא לאכול ואח"כ הביאו לו בעה"ב מין אחר שברכתו שווה לא חוזר ומברך, כי על דעת בעה"ב סמך.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

בענין ישן על מטתו ביום שינת קבע

בס"ד, י"א שבט תשפ"א, 2-682/פ"א

לכבוד

השואל הנכבד הי"ו

בדבר מי שישן על מטתו שינת קבע ביום, או שישן שינת עראי בלילה, שיש מחלוקת אם צריך לברך ברכות התורה שקם וכמובא בש"ע (סי' מ"ז סעיף י"א) ושואל האם יכול לכוון בשעה שמברך ברכות התורה בבוקר שהוא מברך על לימוד תורה עד שישן שינת קבע ביום, או שינת עראי בלילה וכך ינצל מספק ויכול לברך בשם ומלכות לכ"ע, או שבכל מקרה יברך בנ"ל בלי שם ומלכות ויהרהר הברכה בליבו.

הנה עיין בשו"ת יביע אומר ח"ח (סי' ה' אות א') שהביא מ"ש הב"י ובש"ע שיש בזה מחלוקת והלחם חמודות (פ"ק דברכות אות ע"ז) כתב הב"י נדחק למצוא מחלוקת בזה ולא מצא אלא לר"ת וכו'. ונ"ל שהנוהג לברך לא הפסיד ותע"ב, וכ"כ המהרש"ל שהעיקר כהרא"ש שצריך לברך אחר שינת קבע ביום, וכ"כ בספר לקט יושר, אולם בשבולי הלקט (סי' ה') הביא תשובת רבינו אביגדור כהן צדק ז"ל, שכתב ושינה ביום נמי כיון שאסור לישן ביום יותר משינת הסוס לא חשיבא קבע כולי האי להיות הפסק, דיום סתמיה לאו לשינה קאי, דלא אוברו ליליא אלא לשינתא.

וכן הוא בחידושי הרא"ה בספר פקודת הלויים (ברכות י"א:) שכתב שכיון שבירך בבוקר ברכות התורה, שוב אינו צריך לברך כלל בכל היום, ולא דמי למאי דקי"ל (סוכה מ"ו). תפילין כל זמן שמניחן מברך עליהם, ששם סילוקן מוכיח עליהם, משא"כ ת"ת כל היום חובת ת"ת עליו, אבל בלילה שהוא זמן שינה לכל, כשישן הוי הפסקה, גם בשו"ת הרשב"ש (סי' תר"ג) כתב ולכן אני אומר שאם בירך שחרית ברכה"ת וקרא אחריה פרשת התמיד, שוב אינו צריך לברך באותו יום ולא בלילה שאחריו, אא"כ ישן שינת קבע בלילה, שבשינה זו חלק הלילה מן היום, וכשעומד משנתו צריך לברך וכו', וכך היה נוהג אדוני אבי מורי הרב ז"ל וע"ש עוד במה שהאריך.

לפ"ז לא מועיל מה שמכוון בשעה שמברך לפטור עד שישן שינת קבע ביום, ולא יוכל לברך, שהרי אין השינה הפסק ולא תיקנו לברך אלא רק אחר שישן בלילה שינת קבע או ביום המחרת, וע"כ יברך בהרהור כמ"ש החסד לאלפים, וכ"כ הבן איש חי (פרשת וישב סעיף י"ב).

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

בענין היתר טל דבש" המיוצר ע"י כנימות

בס"ד, י"א שבט תשפ"א, 2-679/פ"א

לכב' הרב יחזקאל מנהו שליט"א

בקובץ מהדריין (מאסף תורני חוברת יט עמוד ע שנת תשסו) מאמרו של הרה"ג הרב יחיה טובול ראב"ד ליאון ונדפסה בספרו שו"ת מראות ישרים (ח"ב סי' יד). ובספר מאור לכשרות לוינגר (פרק ד ע' תקנה), ומאמרו של הרב אליעזר רייכמן (בקובץ מחניך ג' ע' 55). ובקובץ הנעשה והנשמע (תשרי תשס"ח), ובעיקר מה שהרחיב בזה בתשובה הרב שניאור זלמן רווח שליט"א בספרו שש משזר (ח"ב סימן טז).

והנה מה שהעלתם לדינא שיש להקל בדבר וכמו שציינתם שכן דעת מרן השו"ע בסתם כפי שפסק בסימן פא (סעיף ט) שדבש צרעין וגיזין (פי' מיני דבורים וצרעין הם), מותר. ויש מי שאוסר. וה"ה לדבש טל. מ"מ דע לך כי דבר זה לא נפיק מפלוגתא גם בדעת מרן השו"ע כי הפר"ח (שם ס"ק כ) העלה שהעיקר לענין דינא אי דבש זה אסיר או לא, נראה עיקר כדברי היש מי שאוסר, שהרמב"ם [מאכלות אסורות פ"ג, ג] שמתיר אזיל לטעמיה דפסיק דלא כרב ששת גבי מי רגלים של חמור, ואין פסקו מחוור וכל הפוסקים חלוקים עליו, גם ר"ת [ספר הישר חלק החדושים סימן תקלא] שמתירו אזיל לטעמיה שפוסק בשאר מי רגלים להתיר, אבל העיקר לאסור כל מי רגלים, וכמו שכתבתי לעיל בס"ק ב', ע"ש. ולפי זה גם בדבש של צרעין וגיזין יש לאסור וכן דעת הרא"ש [בכורות פ"א סימן ז] והרמב"ן [הלכות בכורות ד, א], ועיקר. ע"כ. וע"ש שלעיל סעיף א פסק מרן השו"ע לאסור במי רגליים של חמור ודלא כדעת

אודות מ"ש כב' בכוחא דהיתרא בהכשר "טל דבש" המיוצר ע"י כנימות, והעלה הכנימות שאינן מייצרות בעצמן את טל הדבש, אלא מפרישות אותו מגופן וזאת לאחר ששאבו מן הצמחים את המוהל של הכנימות בפיהן ישנם גפי פה שבאמצעותם הן מוצצות וצורכות כמויות גדולות של מוהל העשיר בסוכרים אלא שהן אינן צריכות את הסוכרים אלא את החלבון ולכן הן מפרישות לחוץ את הסוכרים העודפים וצורכות רק את המעט שהוא החלבון הנצרך להן, והעודף המרובה של הסוכרים נכנס למערכות העיכול של הכנימות שם הם פוגשים באנזימים הקיימים בגוף החרק ועל ידם מופרשים הסוכרים הללו דרך פי הטבעת על העלים בצורת טיפות וביציאתם לאוויר העולם הם מתקשים כדבש הדומה לטל, הטל דבש מכיל סוכרים רבים והוא מתוק מאד ולכן נמשכים אליו דבורים כשאינן צופף בסביבתם, וחוזרות ומקשות אותו בפיהן כדבש.

והנה הנידון בזה בהיותו וההבדל בין הדבש המיוצר בדבורה לבין הטל דבש, כי הדבש המיוצר בכנימה מקבל אנזימים ממעי הכנימה משא"כ בדבורה שהצוף נמצא רק בפיה ולא נכנס לקיבתה, הנה כבר רבו בזה בעלי אסופות ראה בזה מה שהאריך בזה

הרמב"ם ומזה למד הפר"ח שגם בסעיף ט דעת מרן השו"ע כיש אוסרין בדבש צרעין וגזין.

וכן נקט בשו"ת ציץ אליעזר (חלק יא סימן נט) אין להוכיח מדסתם השו"ע לראשונה כדעת הרמב"ם משמע דס"ל דהעיקר כוותיה וכדנקטו להך כללא בדעתו כמובא ביד מלאכי כללי השו"ע אות י"ז ובשד"ח בכללי הפוסקים סי' י"ג אות ח' יעו"ש. כי לאחר העיון נראה דבכאן אי אפשר להחיל כלל זה, כי מצינו לו להשו"ע שבמקו"א כתב ההיפוך מבכאן, דבבכורות שם הא מתבאר דלרב ששת מי רגלים של חמור אסור, ויוצא דלהחולקים על רב ששת מי רגלים של חמור מותר מאותו הטעם שדבש דבורים מותר, וכך פוסק באמת הרמב"ם לשיטתיה (בפ"ד מה' מאכ"א הלכה כ') דמי רגלים של חמור מותר, ובנוגע לדין זה של מי רגלים של חמור סתם השו"ע בזה להיפך, דכך פוסק שם בסי' פ"א סעי' א', וז"ל: חלב בהמה וחיה טמאה או טריפה וצירה ומי רגליה אסורים כבשרה, ויש מי שמתיר במי רגליה עכ"ל, הרי דבכאן סידר את ההלכה להיפך, דדעת האוסרים שהיא שיטת הרמב"ן והרא"ש הביא בתחילה בסתמא, ואילו דעת הרמב"ם המתיר הביא בשם יש מי שמתיר. באופן שבהלכה זאת אין כל הכרע כדברי מי סבר השו"ע לפסוק לעיקר. ושקול הוא (והא בסעי' ח' בהיתרא דדבש דבורים כותב בסתם דמותר, ואינו מנמק כטעמו של הרמב"ם) וזהו חוץ מה שאיכא לכמה מגדולי הפוסקים שסברי שבכלל אין לתפוס כההנחה הנ"ל בדעת השו"ע כיעו"ש ביד מלאכי ושד"ח. ע"כ וע"ש עוד שהסתייע מדברי הפר"ח הנ"ל.

אך האמת יורה כי העיקר לדינא שיש להתיר את הטל דבש וכסתם מרן השו"ע, ומה שכתבו להוכיח הפר"ח והציץ אליעזר מדברי מרן שאסר במי רגלים של חמור כבר השיב על כך בספר בית ישחק (להגאון ר' יצחק גאטיניו בביאורו על הרמב"ם פ"ג הל' ג ממאכלות אסורות) שממה שכתב ה"ה ליישב דעת רבינו בתירוץ שני ונפקא מינא לפי דבריו דאף מי שיפסוק כרב ששת דמי רגלים של חמור אסור מצי סבר דדבש צרעין מותר, "ובזה יתיישב לשון מרן בספר הקצר סי' פ"א בסופו שכתב בסתמא דבש צרעין מותר ויש מי שאוסר דיש לדקדק עליו דמאחר שפסק בריש הסימן בסתמא דמי רגלים אסור איך פסק בסתמא בדבש צרעין דמותר" וע"פ דברי הרה"מ אלו מבואר וברור. עכ"ל. וכן מצאתי שכבר קדמו לבית ישחק ביישוב זה מרן ג"ע החיד"א במחזיק ברכה (שם ס"ק יב) שיישב דברי מרן השו"ע ע"פ דברי הה"מ וז"ל, לפי העלות שיטת הרב המגיד הלזו אשכחנא פתרי לפסקי מרן ז"ל הכא בש"ע דבריש הסימן סתם דמי רגלי בהמה אסורים כבשרה וכתב ויש מי שמתיר במי רגליה והכא בדין זה סתם דדבש גזין וצרעין מותר וכתב ויש מי שאוסר. ויש מי שהקשה [א"ה: הרב פר"ח וכוזכר לעיל] דלפום מאי דאית לן דדעת מרן ז"ל לפסוק כסברא שהוא סתם א"כ הווי תרתי דסתמן דהוא סתם דכל מי רגלי בהמה אסורין א"כ פסק כרב ששת וכלישנא בתרא וא"כ איך פסק בסתם דדבש גזין וצרעין מותר והא דלא כרבי יעקב ורב ששת אוקימנא ליה כרבי יעקב עכ"ד ולפי שיטת הה"מ ניחא דגם רב ששת ס"ל דדבש גזין וצרעין מותר מקרא וסבר דהכי הוא דעת סתם מתני' דמכשירין ומי רגלים אסורים וככל אשר דיברנו. עכ"ל.

מקומות בספרנו עין יצחק (קבלת הוראות מרן ע' שעד) כשמרן כותב סברא א' להקל בסתם ואחר כך כותב ויש אומרים להחמיר דעת מרן להקל לגמרי כדעת הסתם, "אפילו בהפסד מועט", וכך יש להורות לדינא ומרן לא הביא סברת היש אומרים אלא לחלוק כבוד לבעליה במקום שרבים וגם טובים סוברים כמותם ומקצת קהלות נוהגים כן.

וכתבנו בזה בילקוט יוסף איסור והיתר כרך ב', שם החרבנו בזה לפני עשרות שנים בס"ד. ראה שם.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

אתה הראת לדעת שהעיקר נקטינן שדעת מרן השו"ע להתיר דבש צרעין וגזין וה"ה לדבש טל שבא מן הדבורים שלקטו מן הטל של הכנימות מכמה צירופים שמא דין הדבש היוצא מהם כדין הדבש צרעין דשרי לאכילה ושמא דינו כדין הדבש היוצא מדבש דבורים הבא מן הצוף וכמ"ש שכן כתב הרב אליעזר רייכמן בקובץ הנ"ל שלאחר שהתירה התורה דבש דבורים כל היוצא מהדבורים טהור. וכן הוא להלכה שיש להתיר את הטל דבש שנתקשה בשנית ע"י הדבורים ואף שהרב מראות ישרים (הנ"ל) בתחילה נקט להתיר אבל חזר בו מחמת הספק מ"מ העיקר לדינא להקל בכך וכמו שכתבנו וכן העלו כמה אחרונים בכוחא דהיתרא וכנ"ל.

ומה שכתבת בשם הרב כף החיים שנקט להחמיר (ס' פא ס"ק עב) משום דחשש לשיטת היש אוסרים שהביא מרן השו"ע ורק בשעת הדחק כתב להקל כדעת הסתם, כבר הרחבנו בעשרות ראיות ממראה

פרשה מאירה

מתוך דרשתו של הרה"ג הרב יניב עזיז שליט"א

עמל התורה

"וְאַתָּה הִקְרַב אֵלַיךָ אֶת אֶהְרֹן אֶזְזִיחַ וְאֶת בְּנָיו אֲהַנּוּךְ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְכַהֵנּוּ לִי אֶהְרֹן גֹּדֹל וְאֶבִּיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי אֶהְרֹן" (כח'-א)

איתא במדרש, בשעה שאמר הקב"ה למשה "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך" הרע לו [למשה, היינו נצטער], אמר לו ה', תורה שלי היא ונתתיה לך.

וצריך להבין על מה הרע לו למשה, ומה ניחמו ה'? וראיתי בספר שלחן גבוה שכתב בשם הרידב"ז הסבר מדוע היה רע למשה. ותירץ שמשה לא היה רע לו על זה שאהרן הוא זה שזכה להיות כהן גדול ולא הוא, אלא צערו היה למה בניו של אהרן זוכים להמשיך במשרת אביהם, ואילו בניו אינם זוכים להמשיך במשרתו. ע"כ דברי הרידב"ז.

ולענ"ד נראה לבאר דבריו בס"ד, במה ניחמו הקב"ה באומרו "תורה שלי היא ונתתיה לך" והיינו, שיש הבדל בין תורה לכהונה, שהכהונה עוברת בירושה, משא"כ התורה אינה עוברת בירושה אלא העמל בה הרי הוא נוטלה וכמו שאמרו חז"ל "תורה מונחת בקרן זווית כל הרוצה ליטול יבוא ויטול". וזהו שאמר לו הקב"ה למשה, דע לך מה שמשרתך אינה עוברת לבניך אחרים אינה מפני שח"ו יש בכך איזה פסול כל שהוא, אלא הסיבה היא מפני שקנין תורה הוא רק בעמל ויגיעה רבה, ויהושע בן נון עמל בתורה והשתוקק אליה יותר מבניך לכן הוא זה שימשיך דרכך - שכן היא דרכה של תורה הגדול מחבירו גדול קודם, משא"כ בני אהרן שאין המשכם אלא בכהונה זה כן ניתן בירושה לכן בניו הם אלו שקיבלוה.

וראוי להביא כאן את דברי הרשב"ץ בספרו מגן אבות (על אבות פרק ב משנה יז) "התקן עצמך ללמוד תורה", ואפילו היית בן החכמים דור אחר דור, אל תאמר התורה חוזרת לאכסניא שלה, ואיני צריך לחזור אחריה,

וכמו שאמרו בפרק הפועלים [פה א] ובמדרש משלי, ובמדרש תהלים "מי שהוא חכם ובנו חכם ובן בנו חכם מכאן ואילך התורה חוזרת לאכסניא שלה", שנאמר 'לא ימוש מפיק ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם' [ישעיהו נט כא], אל תאמר כן, שאינה ירושה, הבאה מאליה, אם לא תחזור אחריה, ואעפ"י שהכתוב אומר 'והחוט המשולש לא במהרה ינתק' [קהלת ד יב], כבר אמרו במדרש קהלת (פרשה ד פסקה א) שלא אמר הכתוב "לא לעולם

ינתק", אבל אמר "לא במהרה ינתק", אין מתקשה עילויה, מתפסיק. וכן אמרו בירושלמי בראשון מפאה [פ"א הל"א טז - א].

וזה אמת הוא, כי מי שהוא רוצה ללכת בדרכי אבותיו החכמים יגיע למעלת אבותיו יותר מהרה, ממי שאין אבותיו חכמים, וכמו שדרשו, 'בלב נבון תנוח חכמה' [משלי יד לג], זה חכם בן חכם, 'ובקרב כסילים תודע' [שם], זה חכם שאינו בן חכם. והמשל שאמרו אסתירא בלגינא קיש קיש קריא, כמו שנזכר כל זה בפרק הפועלים [ב"מ פה ב].

ואמרו במנחות בפרק כל המנחות [נג א], אי בר אוריין הוא יאי, אי בר אבהן ובר אוריין הוא יאי ויאי, ואי בר אבהן ולא בר אוריין אשא תיכליה, על כן הזהיר שיתקין עצמו ללמוד תורה ולא יסמוך על נחלת אבות.

ובאבות דרבי נתן אמרו [נו"א פרק יז מ"ג], אינה ירושה לך, שאם היתה ירושה היה משה מורישה לזרעו עד סוף הדורות. וכשאמר משה 'פקוד י"י אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה' [במדבר טז כב], אמר לו [שם כז יח] קח לך את יהושע בן נון. עכ"ל.

הרי לנו כי מי שרוצה להיות ת"ח צריך לעמול בתורה יומם ולילה, ואזי יזכה לחכמה, ולא יתלה את ביטחונו באבותיו, כי הם יכולים רק לעזור, אבל "אם אין אני לי מי לי", שהרי אפילו בני משה רבנו מנחיל התורה לא יכלו לקבל ממשה אביהם את התורה בירושה.

סיפור לשבת

אליהו הנביא

סיפור הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

חבר מועצת גדולי התורה

תלמיד חכם אחד סיפר לנו, מה ששמע במו אוזניו ביום הפורים ה'תשע"ג, מבעל-המעשה:

"למחייתי אני עובד כנהג מונית בבני ברק. בעיצומו של יום הפורים, כשהאווירה ברחובות היתה גרושה בשמחה וצהלה, הבחנתי באדם, ולצידו חמישה ילדים קטנים הנכרכים אחריו, העוצר כמה נהגי מוניות ושואל אותם דבר מה, והם כנראה משיבים לו בשלילה. כך עובר הוא מנהג אחד לרעהו, ואף אחד אינו מכניס אותו למוניתו.

"רחמיי נכמרו על האיש, ניגשתי אליו ושאלתי במה מדובר והאם אני יכול לעזור לו. הוא סיפר שיש לו תור דחוף לרופא בתל אביב והוא זקוק למונית שתסיענו לשם ותמתין במקום עד לסיום הביקור הרפואי, ואחר כך צריך לקחת אותו בחזרה לבני-ברק. הוא הוסיף ואמר: 'כיוון שיש בארנקי רק ארבעים שקלים, אף אחד אינו מוכן להסיע אותי לתל-אביב, במיוחד ביום כזה, שבו יש נסיעות רבות בתוך בני-ברק וחבל לנהגים להיתקע ולהשתרך בפקקים בדרך לתל אביב עבור סכום פשוט שכזה בשעה שיכולים הם להרוויח פי כמה וכמה מהנסיעות הפנימיות בבני-ברק'.

"בו ברגע החלטתי ש'אקפוץ' על המצווה הגדולה שנקלעה לידי, ולמרות החשש מפקקים גדולים העלולים להיות בדרכי אסיע את האיש וילדיו לתל אביב. ברשותי מונית גדולה שבה ניתן להכניס כעשרה נוסעים! כך שאוכל לקחת את האיש ואת ילדיו. ואם לא די בכך, הודעת לי לאיש: הנסיעה הלך-ושוב, וההמתנה בצידה, תהיה חינם אין כסף! היה לי ביטחון מלא בה' יתברך שלא אפסיד מקיום מצווה זו מאומה."

ואכן כפי שאמר כך עשה. הנהג לא חס על כספו שיכול היה להרוויח בזמן זה והסיע את האיש לביקור הרפואי. בהגיעו לשם המתין לו דקות ארוכות עד שהלה סיים ולקח אותו בחזרה לבני ברק.

והנה, בהיותו כבר בדרך חזור, מאותת לו אדם לעצור. איש זה היה צריך להגיע לפתח-תקווה, ולכן העלהו הנהג לרכב, והתוכנית היתה שלאחר שיחזיר את הנוסע לבני ברק ימשיך אתו לפתח תקווה. האיש וחמשת ילדיו שישבו מאחור, עוררו את תשומת ליבו של אותו אדם, שישב בסמוך לנהג, והוא שאל אותו: "מי הם?" הנהג אותת לו ברמז, שמדובר ביהודי עני, וסיפר לו בלחש את כל המעשה.

האיש האזין לדברים, ולפתע פנה אל העני ואמר בקול רם: "אם אין לך כסף למונית לתל אביב, מן-הסתם גם אין בידך אפשרות כספית לקנות משלוח מנות כדי לשלוח לחבריך וידידיך". ועד שהלה הספיק להגיב, הושיט הפתח תקוואי את ידו לכיסו, שלף משם 1,000 שקלים בשטרות ומסרם לו. "כסף זה ישמש אותך למשלוחי מנות", אמר.

לא עוברת דקה, והאיש פונה שוב אל האדם שישב בספסל האחורי ואומר: "הרי חג הפסח מתקרב, ואני מניח שגם כסף למצות ויין לא יהיה לך!". . . . ומושיט שוב ידו לכיסו ומוציא עוד 2,000 שקלים עבור מצרכי החג. מובן, שהלה הודה לו רבות על כך.

לאחר שהאיש ירד בבני-ברק, פונה הנוסע מפתח-תקווה אל הנהג ושואל אותו: "מה מחירה של הנסיעה לתל-אביב שעשית עבור אותו העני, וכמה היית גובה ממנו אם היה לו כסף?" הנהג השיב שמדובר בכ-200 שקלים. האיש הושיט ידו בפעם השלישית לכיס חליפתו והוציא משם 2,000 שקל נוספים, ומסרם לנהג באומרו: "זה שכרך עבור המצווה שעשית", וירד מהרכב בלא להזדהות.

"תראה כמה הרווחתי בנסיעה זו", מספר הנהג לת"ח שפגש בבני ברק. "גם זכיתי לעשות מצווה כל כך גדולה, גם הייתי השליח שבאמצעותו הגיעה התרומה לידי היהודי העני, ובסופו של דבר גם אני עצמי הרווחתי על אותה נסיעה בכפל כפליים. אין לי כל מושג מי היה האיש שעלה למונית. אבל אם אתה תשאל אותי, היה זה אליהו הנביא". . . . אמר הנהג בתמימות יהודית טהורה.

ע"פ ספר - ברכי נפש

המסר של פורים הכרת הטוב

"וּבַעֲשֵׂר יָבֹזזוּ תְּוֹדֹת עַלְמֵי יוֹם קָרְבָּנוּ יֵאָכְל לֹא יֵיָזֶז בְּמִצְוֵי עַד בְּקָר"'

הנה בפסוק זה רואים שקרבן תודה אינו כמו שאר קרבנות שלמים שנאכלים לשני ימים ולילה אחד, אלא התודה נאכלת רק ליום ולילה. וצריך להבין מדוע נשתנה?

והמפרשים כתבו כיון שקרבן תודה בא על נס שנעשה לו ובא להודות לקב"ה על מה שהיטיב עמו לכן צריך שיאכל ויגמור את כל הבשר תוך יום ולילה אחד שאז בהכרח יצטרך לאסוף את כל קרוביו ואוהביו ולעשות סעודה גדולה. ועי"כ יתפרסם הנס לכולם ויתפאר ויתרומם שמו של מלך מלכי המלכים.

וזו הסיבה ג"כ שהמביא קרבן תודה צריך להביא גם ארבעים לחמים, וצריך ג"כ לגמור לאכלם תוך יום ולילה, כי בהכרח יצטרך לעשות סעודה גדולה לאנשים הרבה ועי"כ יתפרסם ה' בעולם.

וזהו דבר גדול מאוד לפרסם את הנס ואת הטובות שה' עשה לאדם, וכמו שאנו רואים במגילת אסתר, שאמרו חז"ל (מגילה דף ג:): "מקרא מגילה דוחה עבודת בית

מקדש", ועוד אמרו "מבטלין תלמוד תורה מפני מקרא מגילה", וכל זה אמרו מפני "פירסומי ניסא". שאפילו שת"ת זהו כנגד כולם, אך פירסום הנס מעלתו גדולה יותר.

והענין הוא שהאדם צריך להכיר בטובות שהקב"ה עושה עימו, ולהודות לו עליהם, וכן לפרסם את זה לאחרים ע"י שהוא מכיר בטובות שעשה איתו, ובשביל זה נברא העולם שאדם יכיר בטובתו של הקב"ה.

וכמו שאמרו רבותינו במדרש על הפסוק "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", בראשית- בשביל ביכורים שנקראו ראשית, שבשביל מצוות הביכורים נברא העולם. והביאור הוא שמצוות ביכורים זה שעל האדם להביא לבהמ"ק מהפירות הראשונות שביכרו לו בפרדס, והפרי הראשון להביאו לקב"ה להודות לו על הטובות שעשה עמו.

ובשביל זה נברא העולם שיכיר האדם את הטובות שה' עושה עימו ויפרסם שמו של ה' בעולם, וכאשר אדם מכיר את הטובות שעשה עימו ה', אזי יותר קל לו לקיים את מצוות ה' ואף הוא יעשה אותם בחשק ובאהבה וברצון עז, בכדי להודות לו על הטובות.

וזהו הענין שהיה בפורים "קיימו וקיבלו עליהם" ודרשו חז"ל קיימו את מה שכבר קיבלו בהר סיני, ששם קיבלו את התורה בכפיה, ועכשיו קיבלו את התורה בשמחה וברצון ובאהבה. וזאת כיון שראו והכירו את הטובה שה' עשה עימם.

וזהו יסוד כל התורה, להודות ולהלל לשבח ולפאר ולרומם, את שמו על כל הטובות שעשה עימנו, ואחרי שנודה לו, רק אז נוכל לבקש בקשות על העתיד. וכמו שסידרו לנו חז"ל בנוסח תפילת שמונה עשרה, קודם אנו משבחים את ה' האל הגדול הגיבור וכו', משיב הרוח מחייה מתים מכלכל חיים בחסד, ורק אח"כ מבקשים אתה חונן וכו' וזהו היסוד הגדול.

מתוך הספר דברי דניאל